

Μουσείο
Κινηματογράφου
Θεσσαλονίκης

Γυμνάσιο
Διαπολιτισμικής
Εκπαίδευσης
Ανατολικής
Θεσσαλονίκης

3, 2, 1,
Αισθήσεις εν
δράσει!

Συμμετέχοντες

Σχολείο: Γυμνάσιο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Τάξη / Τμήμα: Β΄ τάξη

Αριθμός μαθητών: 12

Αριθμός παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: 10

Χώρες προέλευσης των παλιννοστούντων / αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία, Γεωργία, Κίνα, Μάλι, Ρωσία.

Προφίλ της τάξης:

Το σχολείο μας παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες, οι οποίες αφορούν και το τμήμα που συμμετείχε στο πρόγραμμα. Ο αριθμός των μαθητών των τμημάτων μεταβάλλεται διαρκώς κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, αφενός γιατί προσέρχονται συνεχώς καινούργιοι μαθητές, αφετέρου γιατί έχουμε συχνά διακοπή φοίτησης ή αλλαγή σχολείου στο μέσο της χρονιάς. Έτσι η ομάδα μας άλλαξε αρκετές φορές σύνθεση. Ενδεικτικά αναφέρω πως στο τμήμα έχουν διακόψει από την αρχή της χρονιάς τη φοίτησή τους περί τα 6-7 άτομα. Οι λόγοι ποικίλουν και συνήθως πρόκειται για αναχώρηση σε άλλη χώρα.

Το τμήμα της Β΄ τάξης έχει στη σημερινή του σύνθεση 4 μαθητές που δεν γνώριζαν καθόλου ελληνικά όταν γράφτηκαν στο σχολείο και παρακολουθούν παράλληλα με τα άλλα μαθήματα ενισχυτικά φροντιστηριακά μαθήματα στην ελληνική γλώσσα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ένας μαθητής από το Μάλι έφτασε στη χώρα και στο σχολείο λίγο πριν την πραγματοποίηση της δράσης στο Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και δεν μιλούσε καθόλου ελληνικά. Ωστόσο, συμμετείχε πρόθυμα στην ομάδα με γλώσσα επικοινωνίας τα γαλλικά.

Οι σχέσεις των μαθητών μέσα στο τμήμα είναι καλές και δεν έχουν παρουσιαστεί καθόλου προβλήματα μεταξύ τους.

Όνομα εκπαιδευτικού: Μαρία Τσαντήλα (ΠΕ07-Γερμανικής).

Μουσείο: Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (ΜΚΘ)

Εκθέματα που έγιναν αντικείμενα διαπραγμάτευσης:

Αντικείμενο διαπραγμάτευσης αποτέλεσε ο κινηματογράφος γενικότερα ως μορφή τέχνης και έκφρασης, ο κινηματογραφικός λόγος και τα εκφραστικά μέσα της κινούμενης εικόνας.

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα:

Το οπτικοακουστικό υλικό μέσα από την πολυπρισματικότητά του προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες ανάγνωσης απαλλαγμένο από στεγανά, σύνορα, όρια και δημιουργεί συλλογική συνείδηση ανεξάρτητα από φυλή και καταγωγή.

Όνομα μουσειοπαιδαγωγού: Ειρήνη Δελιδάκη

Στόχοι

Γνωστικοί

- Γνωριμία των μαθητών με την τέχνη και την τεχνική της κινηματογραφικής γλώσσας.
- Η εξοικείωση με την αφηγηματική δύναμη και την οικουμενικότητα της εικόνας.
- Η επαφή με τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο και ιδιαίτερα τον γερμανικό, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκομίσουν πολιτισμικά στοιχεία της χώρας και να συνδέσουν την εκμάθηση της γλώσσας με το περιβάλλον στο οποίο ομιλείται.

Παιδαγωγικοί

- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων αυτενέργειας, συνεργασίας, δημιουργικής σκέψης και αλληλεπίδρασης προσαρμοσμένες στις πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες των μαθητών και μαθητριών.

Συναισθηματικοί

- Η χρήση του κινηματογράφου ως μέσου εξωτερίκευσης, δημιουργικότητας, αυτογνωσίας και ανακάλυψης κλίσεων.
- Η απόλαυση.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Πλαισίωση του μαθήματος των γερμανικών με την επαφή των μαθητών με τον γερμανικό κινηματογράφο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αποκόμισαν εικόνες, οπτικοακουστική επαφή με τη γλώσσα και σύνδεση με το περιβάλλον όπου ομιλείται. Επίσης, η επαφή αυτή αποτέλεσε κίνητρο για έκφραση κυρίως στον προφορικό αλλά και στο γραπτό λόγο στα ελληνικά, ιδιαίτερα για τους αρχάριους μαθητές μας.

Δράσεις

1. Συμμετοχή της εκπαιδευτικού στην ημερίδα «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού στις 1 Δεκεμβρίου

- 2013, στη διάρκεια της οποίας υπήρξε η πρώτη επαφή με τις προηγούμενες δράσεις, γεγονός που ήταν πολύ χρήσιμο για τη μετέπειτα πορεία στη συμμετοχή του προγράμματος. Δόθηκε επίσης η δυνατότητα στην εκπαιδευτικό να έρθει σε επαφή με τους άλλους συμμετέχοντες και να ανταλλάξουν απόψεις. Γνωριμία με τη μουσειοπαιδαγωγό Ειρήνη Δελιδάκη και καθορισμός των δράσεων.
2. Στη συνέχεια ξεκίνησε η προσπάθεια συγκρότησης της ομάδας συμμετοχής των παιδιών στο πρόγραμμα. Αρχικά συμμετείχαν οι μαθητές που διδάσκονται γερμανικά στο σύνολο τους (περίπου 30 άτομα), στην πορεία όμως ο αριθμός μειώθηκε και η ομάδα περιορίστηκε στους μαθητές της Β΄ τάξης λόγω πρακτικών δυσκολιών και αστάθμητων παραγόντων (αδυναμία συγχρονισμού ομάδας παιδιών από διαφορετικά τμήματα – διακοπή φοίτησης ή αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος).
 3. Ακολούθησε η προσπάθεια διοργάνωσης των δράσεων μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας και ψηφιακής αλληλογραφίας μεταξύ εκπαιδευτικού και μουσειοπαιδαγωγού, αλλά και με επίσκεψη της εκπαιδευτικού στο ΜΚΘ για γνωριμία με τον χώρο και συζήτηση για το προφίλ της ομάδας (12.12.2013).
 4. Η πρώτη δράση με τους μαθητές πραγματοποιήθηκε στο σχολείο (17 και 18 Δεκεμβρίου 2014) με την παρακολούθηση της ταινίας γερμανικής παραγωγής «Τρέξε Λόλα, τρέξε» (πρωτότυπος τίτλος στα γερμανικά Lola rennt), σε σκηνοθεσία του Tom Tykwer, παραγωγή του 1997, με στόχο την πρώτη επαφή με τον γερμανικό κινηματογράφο. Η ταινία αντικατοπτρίζει την εικόνα της Γερμανίας στη δεκαετία του '90, μια νεανική ιστορία αγάπης σε τρεις εκδοχές, με μοντέρνα μουσική, εμπλουτισμένη με σκηνές κινούμενων σχεδίων, πολλή δράση αλλά και ρομαντισμό. Πρόκειται για τις δυνατότητες που έχει κανείς στη ζωή, καθώς και το τι μπορεί να αλλάξει σ' αυτήν. «Κάθε μέρα, κάθε δευτερόλεπτο παίρνεις μια απόφαση, η οποία μπορεί να αλλάξει τη ζωή σου». Μια αναφορά στις αποφάσεις αλλά και τις συμπτώσεις που επηρεάζουν τη ζωή μας.
- Την ταινία παρακολούθησαν τα παιδιά με μεγάλο ενδιαφέρον και την συζητήσαμε ως προς τα παραπάνω χαρακτηριστικά της και την εντύπωση που τους προκάλεσε.
- Αξίζει να αναφέρουμε εδώ ότι την προβολή της ταινίας δεν παρακολούθησαν μόνο οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, αλλά και αρκετά ακόμη παιδιά του σχολείου που έδειξαν ενδιαφέρον για το αντικείμενό μας.
5. Στις 20 Ιανουαρίου 2014 και για δυο διδακτικές ώρες έγινε η πρώτη συνάντηση με τη μουσειοπαιδαγωγό στο σχολείο με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με την κινηματογραφική γλώσσα και τα εκφραστικά της μέσα.

Η δράση στηρίχθηκε κυρίως σε οπτικοακουστικό υλικό. Συγκεκριμένα, προβλήθηκαν τρεις ταινίες μικρού μήκους:

- “L'arroseur arrose” (Louis & Auguste Lumière, 1896).
- “Life is Simple... Why complicate it?” (Vignesh Venugopal, 2012).
- “Paste of Love” (Κινούμενα Σχέδια, University of Applied Sciences, Mainz, 2009).

Αφορμή για τη συγκεκριμένη επιλογή στάθηκε κυρίως ότι πρόκειται για διαφορετικά κινηματογραφικά είδη και έτσι τα παιδιά θα είχαν την ευκαιρία να σχολιάσουν τις εκάστοτε τεχνικές επιλογές. Συνεπώς, στη διάρκεια των προβολών οι μαθητές κλήθηκαν να παρατηρήσουν τα επιμέρους στοιχεία της κινηματογραφικής γλώσσας. Συζητήθηκαν οι επιλογές του κάθε σκηνοθέτη ως προς την τεχνική και διερευνήθηκαν έννοιες, όπως το κάδρο, το πλάνο, η σκηνή αλλά και οι γωνίες λήψης. Πρωταρχικός στόχος στάθηκε να κινητοποιηθούν οι αισθήσεις των παιδιών καθώς τα περισσότερα δεν είναι εξοικειωμένα με την ελληνική γλώσσα. Η προβολή θελήσαμε να γίνει η αφορμή ώστε να αντιληφθούν τα παιδιά τη δυναμική της εικόνας και των χαρακτηριστικών της. Στο πλαίσιο αυτό, τέθηκαν ερωτήματα, όπως ποιος είναι ο χώρος όπου διαδραματίζονται οι δράσεις, ποιοι οι πρωταγωνιστές, ποιος ο σκοπός του σκηνοθέτη, πότε προτιμά τα κοντινά πλάνα, πότε τα μακρινά, αν θα άλλαζαν το σκηνικό, αν θα επέλεγαν διαφορετική μουσική, διαφορετικά ενδύματα ή πρόσωπα, προκειμένου να επιτύχουν το σκοπό τους, να τέρψουν ή να διαφημίσουν. Κλείσαμε τη συνάντηση με την προτροπή της μουσειοπαιδαγωγού προς τα παιδιά να σκαρφιστούν ένα σενάριο.

6. Πράγματι, τα παιδιά προσπάθησαν να γράψουν ένα σενάριο για ένα πραγματικό περιστατικό που συνέβη στο σχολείο. Αφορούσε την απόδοση δικαιοσύνης σε επεισόδιο μεταξύ μαθητών-καθηγητή. Ωστόσο, η εξέλιξη των δράσεων μας οδήγησε σε άλλη ιδέα: από την αρχή του προγράμματος η μουσειοπαιδαγωγός είχε προτείνει να δούμε βωβές ταινίες και είχε δείξει ήδη κάποια κομμάτια στην πρώτη της επίσκεψη. Συγκεκριμένα, θεωρήσαμε ότι οι βωβές ταινίες θα δώσουν τη δυνατότητα στα παιδιά να καταλάβουν ότι δεν χρειάζεται να είσαι γνώστης μιας συγκεκριμένης γλώσσας για να παρακολουθήσεις μια κινηματογραφική εικόνα. Συνεπώς, ο κινηματογράφος μπορεί να «σπάσει» σύνορα και να γεφυρώσει χάσματα. Παράλληλα, το γέλιο, που κυριαρχεί στις ταινίες φαρσοκωμωδίας του βωβού κινηματογράφου, ενώνει και κάνει τα μέλη της ομάδας να εξοικειώνονται περισσότερο μεταξύ τους.
7. Στο ίδιο πνεύμα, η υπεύθυνη της Υποδράσης, που επισκέφτηκε το σχολείο στις 8 Μαρτίου και ενημερώθηκε για την πορεία του προγράμματος, πρότεινε τις ταινίες που είδαμε στη συνέχεια των δράσεών μας.

8. Ως επόμενο βήμα είδαμε στην ιστοσελίδα YouTube (http://youtu.be/liwsxc7A_s4) την ταινία “Schwarzfahrer” του Pepe Danquart, γερμανική παραγωγή (12’, 1992, Όσκαρ καλύτερης ταινίας μικρού μήκους 1994), μία γεύση από γερμανικό ρατσισμό, σε μια ιστορία που διαδραματίζεται στη διαδρομή ενός τραμ στο Βερολίνο και που συζητήθηκε στην τάξη για τη δύναμη των μηνυμάτων που μετέδιδε.
9. 2^η συνάντηση με τη μουσειοπαιδαγωγό (17.03.14). Την ημέρα της δεύτερης επίσκεψης της μουσειοπαιδαγωγού στο σχολείο είδαμε με τα παιδιά δυο ταινίες:
 - Ένα αντιρατσιστικό βίντεο δημοσιευμένο από το «Ανοιχτό σχολείο μεταναστών Πειραιά» (<http://youtu.be/NDEvA4WXR8A>). Είναι ένα πολύ σύντομο (48’), μα και εξαιρετικά περιεκτικό σε μηνύματα βίντεο που εντυπωσίασε τα παιδιά πολύ. Προκάλεσε συζήτηση για το πόσα πολλά μπορούν να πουν οι εικόνες χωρίς λόγια.
 - Τη βωβή ταινία του Buster Keaton “Sherlock Jr.” (1924) (<http://youtu.be/Xr6arzv4e2g>). Οι μαθητές εργάστηκαν με το παρακάτω φύλλο εργασίας ώστε να δημιουργήσουν ένα νέο δικό τους σενάριο.

Φύλλο εργασίας

A. Ρατσισμός

- Δημιουργήστε μια παρόμοια ιστορία.

B. BUSTER KEATON – Sherlock Jr.

- Ποια είναι η υπόθεση;
- Με ποιους τρόπους γίνεται κατανοητή η υπόθεση; Παιχνίδι (παντομίμα), Λόγια (λεζάντες), Μουσική
- Θυμηθείτε 2 αστεία σημεία του κομματιού και αναπαραστήστε τα.
- Ποιο σημείο είναι το αστείο;
- Ας φτιάξουμε σε ομάδες ένα μικρό αστείο επεισόδιο.
- Φτιάξτε και τις λεζάντες με τα λόγια σε 3 γλώσσες και παρουσιάστε το στους υπόλοιπους.

Στη συνέχεια, μέσω μίας βιωματικής δραστηριότητας και συγκεκριμένα με ένα παιχνίδι ρόλων προσπαθήσαμε να ζωντανέψουμε ένα πλάνο της ταινίας που θα γυρίζαμε. Ζητήσαμε από δύο μαθητές να υποδυθούν δύο από τους πρωταγωνιστές, προκειμένου να συζητηθούν οι επιλογές που θα ακολουθούσαν και συγκεκριμένα να κατανοηθεί η έννοια του κάδρου, του πλάνου και του μακιγιάζ.

Οδηγίες από τη μουσειοπαιδαγωγό

Στήνουμε σκηνές

Αποφασίσαμε, λοιπόν, να δημιουργήσουμε σιγά σιγά μια ιστορία, που να βασίζεται σε πράκτορες – παρωδία, πχ. μυστικοί πράκτορες που έρχονται συνεχώς αντιμέτωποι με ατυχείς συμπτώσεις μέσα από γκάφες που οι ίδιοι δημιουργούν, στο τέλος, όμως, καταφέρνουν πάντα να βρουν τη λύση με ένα τρόπο αναπάντεχο ή ίσως μέσω πάλι μιας γκάφας.

10. Λίγο πριν από την τελική ευθεία, την επίσκεψη στο ΜΚΘ, μας δόθηκε η ευκαιρία στο πλαίσιο της επίσκεψης όλου του σχολείου στο 16^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης (19.03.14) να παρακολουθήσουμε, παρέα με το Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου, δύο ταινίες ντοκιμαντέρ:

- «Ζηλεύω/I'm jealous» (11', του Klaus Kjeldsen, Δανία). Μια αξιγάπητη παρουσίαση του θέματος από παιδιά Δ' Δημοτικού.
- «Μαθαίνω την Αμερική/I learn America» (92'', του Jean-Michel Dissard, Αμερική). Μία ιστορία για το Διεθνές Λύκειο του Λαφαγιέτ, ένα δημόσιο Λύκειο στο Μπρούκλιν, με μαθητές μετανάστες από όλον τον κόσμο και για τις δυσκολίες προσαρμογής τους. Τα ζητήματα αυτά είναι αρκετά γνωστά για τους μαθητές μας, αλλά στην ταινία είναι τοποθετημένα σε αμερικανικό σκηνικό.

Και τις δυο ταινίες τις παρακολουθήσαμε με μεγάλο ενδιαφέρον και, ενώ για την ομάδα μας δεν ήταν προγραμματισμένο αυτό το βήμα, νιώθουμε ότι συνέβαλε κι αυτό με τη σειρά του στο να γνωρίσουμε αυτό το αφηγηματικό είδος κινηματογράφου.

Επίσκεψη στο ΜΚΘ (01.04.2014) Ολοκληρώνοντας τη διαδρομή τους τα παιδιά έφθασαν στο μουσείο και προσέγγισαν από κοντά πια την έννοια του κινηματογραφικού γυρίσματος. Αφού χωρίστηκαν σε ρόλους, ανέλαβαν τις αρμοδιότητες τους -σκηνοθέτης, ηθοποιοί, ενδυματολόγοι, μακιγιέρ, βοηθοί σκηνοθέτη- και εξοικειώθηκαν με τους συντελεστές μιας ταινίας, είτε όσους βρίσκονται μπροστά στην κάμερα είτε όσους είναι από πίσω. Οι ρόλοι τους, όμως, εναλλάσσονταν κάθε φορά για να συμμετάσχουν όλοι σε κάθε διαδικασία. Η διαδικασία κράτησε περίπου 2 ώρες και πραγματοποιήθηκε μέσω της τεχνικής του green screen, μια τεχνική εφέ που προσφέρει την τεχνολογική ψηφιακή δυνατότητα ένας εξωτερικός χώρος να μεταφερθεί αυτόματα μέσα στο στούντιο. Γυρίστηκε έτσι μια ταινία μικρού μήκους με τίτλο «Μυστήριο στη Φλωρεντία. Σπαγγέτι Κορλεόνε». Τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά, κόπιασαν, γέλασαν και τελικά πέτυχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα συνειδητοποιώντας, ωστόσο, ότι το γύρισμα είναι μια υπόθεση ομαδική, στη διάρκεια της οποίας όμως η συμμετοχή του καθενός είναι μοναδική.

Συζητούμε την πλοκή

Διαλέξαμε ρούχα από το βεστιάριο

Έτοιμος και ο καμεραμάν

Ο αρχηγός δίνει οδηγίες στους βοηθούς του

Παίρνουμε πληροφορίες για τον θησαυρό

Τα θαύματα της green screen: περίπατος στη Φλωρεντία

Ο θησαυρός βρέθηκε. Όλοι πάνω του!

Οι συντελεστές

Αξιολόγηση

Η εμπειρία ήταν άκρως θετική, διότι οι μαθητές βρήκαν πολύ ενδιαφέρον το πρόγραμμα, συνεργάστηκαν αρμονικά μεταξύ τους προκειμένου να φέρουν εις πέρας τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια, και διασκέδασαν.